

HELYI JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI EMLÉK VÉDETTÉ NYILVÁNÍTÁSÁT MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ

Babóti kocsányos tölgyek TE

Készítette:

Környezeti Projekt Kft.

2025. FEBRUÁR 10.

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalomjegyzék	2
Bevezetés	3
A település természetvédelmi helyzete	4
Természetföldrajzi áttekintés	5
Geológiai felépítés	5
Éghajlat.....	5
Vízrajz	6
Talajviszonyok	6
Növényföldrajzi jellemzők	6
Helyi védelem alatt álló természeti értékek áttekintése	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Fotódokumentáció	9
Áttekintő térkép	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Irodalmi hivatkozások	11
Mellékletek:	12

BEVEZETÉS

A Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal törvényességi felügyeleti jogkörében eljárva vizsgálja a települési önkormányzatok helyi védetségét szabályozó rendeleteit.

Babót község területén az ún. Királyfák (3 db kocsányos tölgy) 1982-ben kerültek természetvédelmi oltalom alá a Győr-Sopron megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának 129-13/1982 (VIII.19.) VM határozata alapján. A törzskönyvben „Babóti kocsányos tölgyek TE” néven, 7/39/TE/82 törzskönyvi számon szerepel.

Az 1989. október 23-a előtt létesített, helyi védetséget élvező területek esetében az egyes jogszabályok és jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről szóló 2007. évi LXXXII. törvény (Deregtv.) 2007. december 31-i hatállyal hatályon kívül helyezte az említett időpont előtt létesített helyi jelentőségű védett természeti területek védetté nyilvánításáról rendelkező normatívákat. Ezzel egyidejűleg – a védetség szint csökkenésének elkerülése érdekében – a törvény felhatalmazta az érintett települések önkormányzatait, hogy külön védetté nyilvánítási eljárás nélkül rendelettel tartsák fenn a helyi jelentőségű védett természeti területek védetségét. E rendeleteknek legkésőbb 2008. január 1-jén kellett hatályba lépniük.

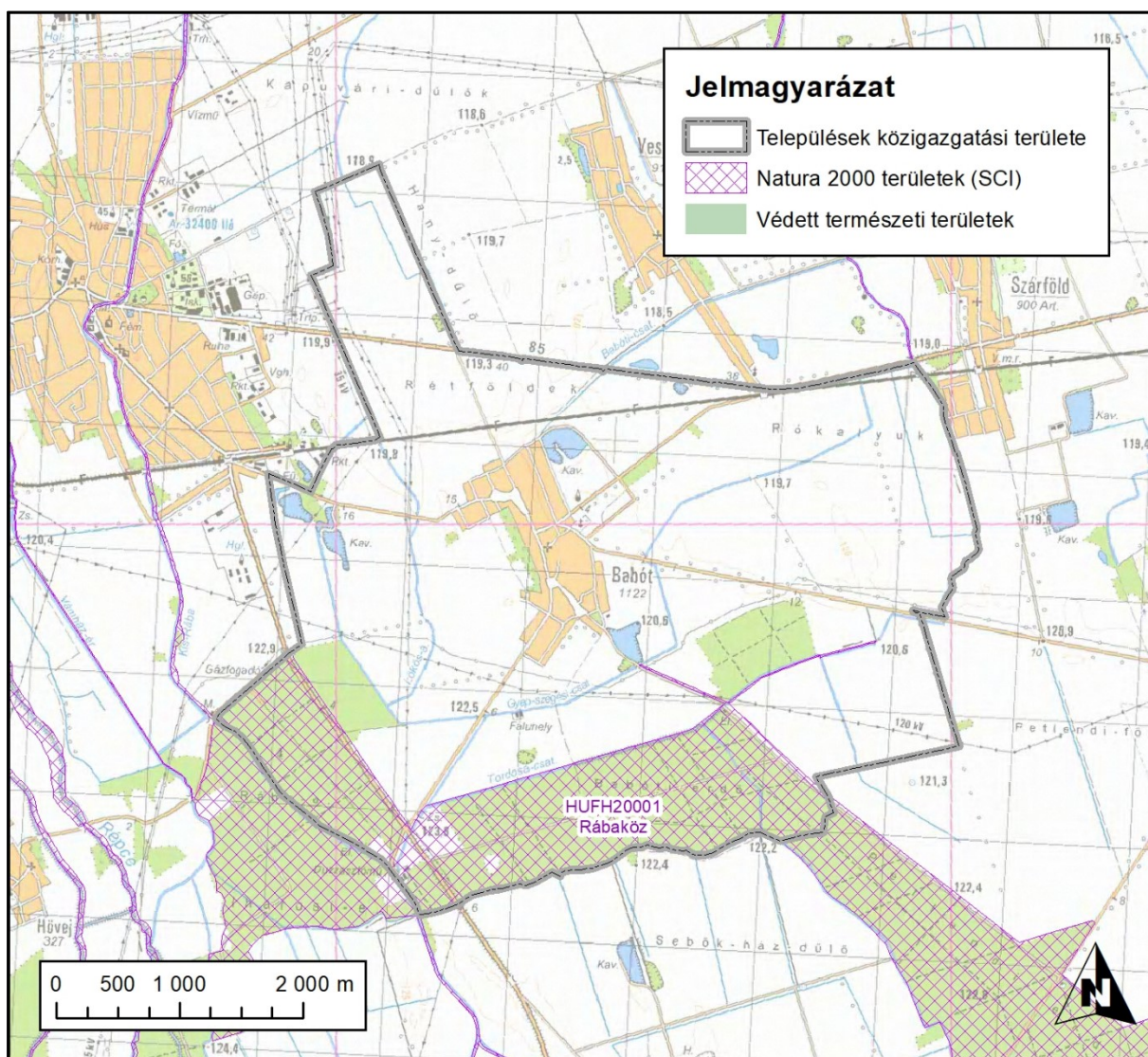
Babót község a fák védetté nyilvánításáról szóló 10/1994 (VIII.1.) önk. rendeletben erősítette meg a helyi jelentőségű természeti emlékek védetségét, azonban az 1994-es rendelet azonban nincs összhangban a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 24.§ előírásaival (a védetség fenntartása nem a Tvt.-re hivatkozással történt), 4 egyed védelméről rendelkezik az eredeti 3 helyett, illetve nem készült el a természetvédelmi kezelési terv.

A helyszíni szemle során az 1982-es rendeletben megjelölt 3 egyedet sikerült azonosítani, a 2007-es rendeletben megjelenő negyedik példányt (Babót 0129/9 hrsz) azonban nem találtuk. A helyrajzi szám (jelenleg 0129/17-18) területén idős fekete diós található számottevő kocsányos tölgytel és magaskőrissel, azonban olyan kocsányos tölgy faegyed, mely hasonló korú, mint a település belterületén lévő három példány, nem található. Nem ismert, hogy a 2007-es eljárás során védetté nyilvánított példány időközben elpusztult (pl. az autópálya lehajtó építése során) vagy esetleg a rendeletben a védetté nyilvánítandó fa által érintett helyrajzi szám hibásan került megadása.

A dokumentációban összefoglaljuk az előzményeket, értékeljük a jelenlegi helyzetet, illetve ez alapján elkészítettük a védetséget biztosító jogszabály tervezetét és a jogszabály által előírt természetvédelmi kezelési tervet a belterületen megtalálható egyedekre.

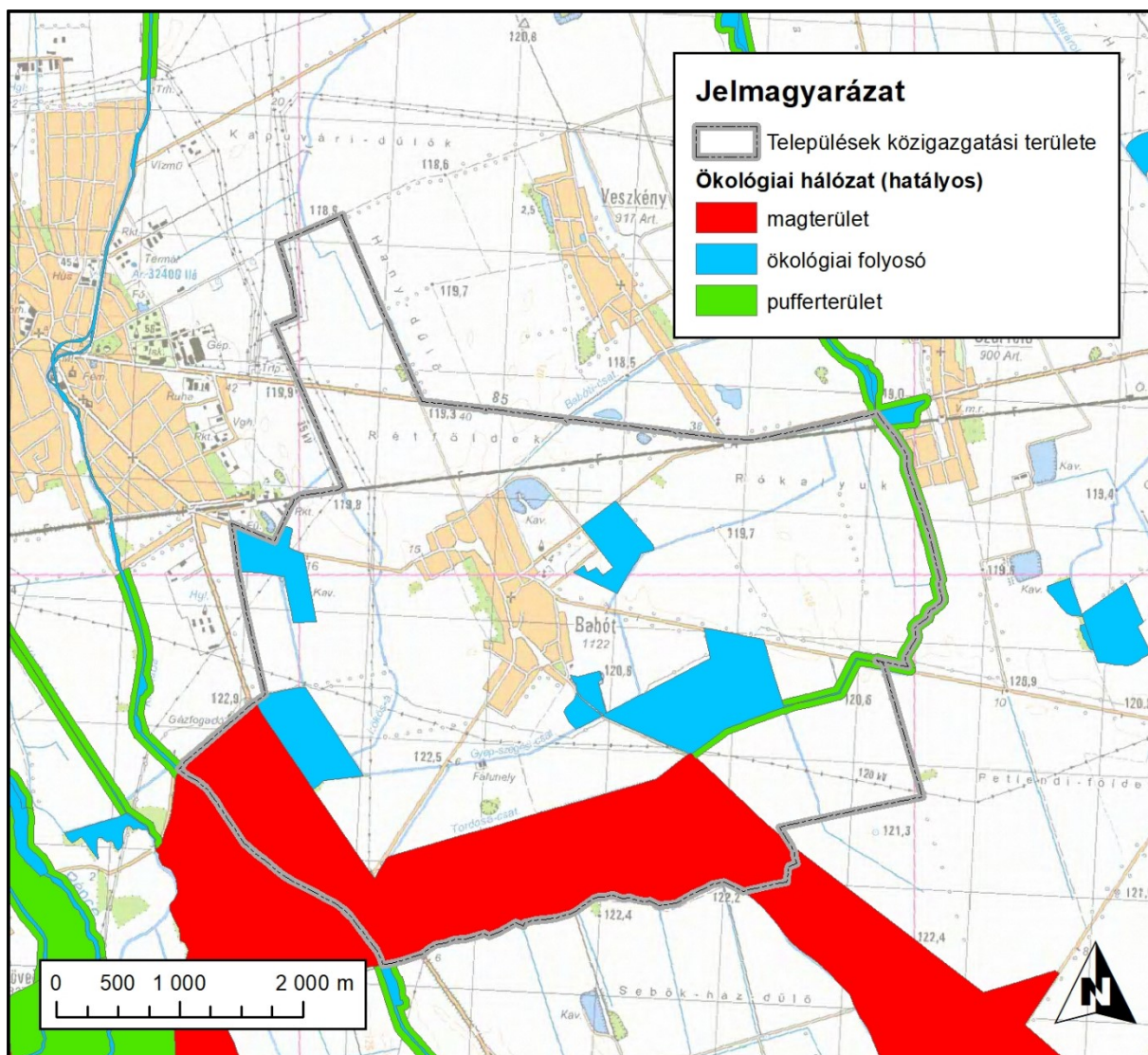
A TELEPÜLÉS TERMÉSZETVÉDELMI HELYZETE

A település területét országos jelentőségű védett természeti terület nem, ugyanakkor a HUFH20001 Rábaköz kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (Natura 2000) érinti a Rába-erdő és a Babóti-erdő területével (**1. ábra**). A település határában megtalálható tölgy-kőris-szil ligeterdők kiemelkedő természeti értéket képviselnek.

1. ábra: Országos jelentőségű védett természeti területek és a Natura 2000 területek elhelyezkedése a település területén

A Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény által meghatározott országos ökológiai hálózat területéből 405,7 ha (18,7%) magterület, 169,9 ha (7,8%) ökológiai folyosó, míg 26,3 ha (1,2%) pufferterület besorolásban van, azaz a település teljes területének (2167,3 ha) 27,8%-a érintett. Az ökológiai hálózat jelentős mértékben átfed a Natura 2000 területekkel (**2. ábra**).

2. ábra: Az ökológiai hálózat övezeteinek elhelyezkedése a település területén

TERMÉSZETFÖLDRAJZI ÁTTEKINTÉS

Babót a Kisalföld közepén, Kapuvártól délkeletre helyezkedik el, a Kapuvári-sík kistáján. A kistáj túlnyomó része magasártéri helyzetű medencesíkság. A felszín tengerszint feletti magassága északon 115-118m, délen 130-135 m között van. A relatív relief értéke csak kevés helyen haladja meg a 2m/km²-t.

GEOLÓGIAI FELÉPÍTÉS

A terület a Rába északnak lejtő, megsüllyedt, jelenkori folyóvízi üledékekkel, főleg iszappal borított hordalékkúplejtője, melyből az északi peremen néhány homokkal borított terasz-sziget emelkedik ki. Alattuk mintegy 10-50 m vastag, jó víztárazó homokos-kavics pleisztocén üledékréteg fekszik, de a mélyebb pannóniai üledékek között is vannak víztárazók (DÖVÉNYI 2010).

ÉGHAJLAT

A kistáj éghajlata meleg, mérsékeltén száraz (DÖVÉNYI 2010). Az évi középhőmérséklet 10°C körül alakul, a vegetációs időszak középhőmérséklete 16,6-16,8°C körüli. A fagymentes napok átlagos száma 194. A nyári legmagasabb hőmérsékletek sokévi átlaga 33°C körüli, míg a téli lehidegebbeké -15,5 — -6,0°C közötti. A csapadék

évi összege 580-600mm, a vegetációs időszakban 340-360mm. A leggyakoribb szélirány északnyugati, az átlagos szélsébség 3-3,5 m/s körüli.

VÍZRAJZ

A Kisalföld a Duna vízgyűjtő területéhez tartozik, fejlett folyóvízi hálózat jellemzi. Fontos folyói még a Rába, a Marcal, a Rábca és a Répce, melyek a Duna mellékfolyói. A folyók középszakasz jellegűek, vagyis meanderező, kanyargó hálózatot építenek, jellemző, hogy a folyószabályozás igen nagy mértékű, ennek oka az árvízi védekezés és a hajózhatóság biztosítása. A vastag üledéktakarónak köszönhető jelentős a rétegvízkészlet a Kisalföldön.

A Rábaköz területén három nagyobb (Kardos-ér, Répce, Kis-Rába) és több kisebb (pl. Köles-ér, Temető-árok, Tordosa-csatorna) természetes eredetű, de jórészt szabályozott mederben haladó kisebb vízfolyás húzódik, s tart a Kisalföld hansági mélyedése felé. E kisebb vízfolyások kísérő sávja hosszú szakaszokon a Natura 2000 terület része (MOHOS-CSITRI 2024, DÖVÉNYI 2010).

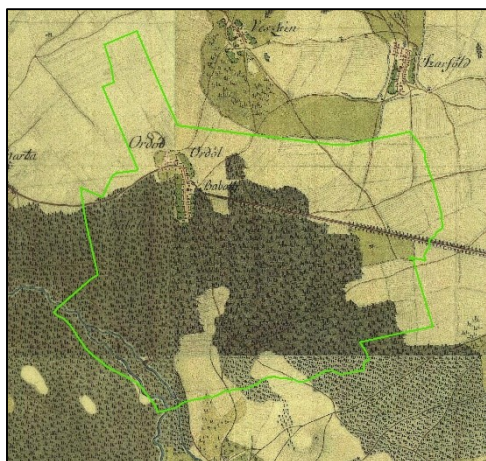
TALAJVISZONYOK

A vizsgált területen az agyagbemosódásos barna erdőtalajok a jellemzőek. A vízfolyások mentén, illetve a Répce egykori öntésterületein réti talajokat és réti öntéstalajokat találunk. Zárványként ékelődnek a réti talajok közé Iván mellett néhány kisebb foltban az ún. iváni szikesek réti szolonyec talajai.

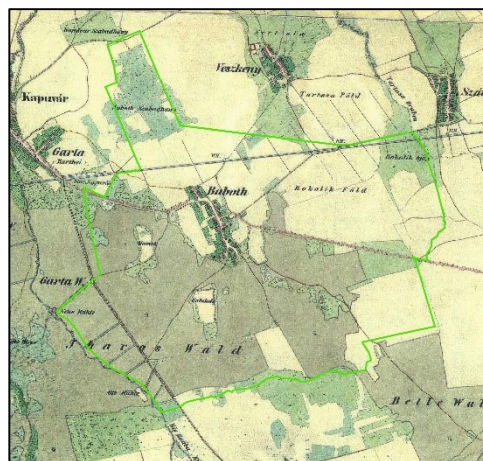
NÖVÉNYFÖLDRAJZI JELLEMZŐK

A jelenleg is használt és elfogadott növényföldrajzi térkép szerint, a Pannonicum flóratartomány, Alföld (Eupannonicum) flóraidékének Kisalföld (Arrabonicum) flórajárásához tartozik (SOÓ 1960, PÓCS 1981). Vegetációja viszonylag homogén, csak a peremrészeken tér el kissé. Belső területein főleg keményfás ligeterdők álltak, puhafás állományokkal, mocsarakkal, lápi élőhelyekkel mozaikolva. Nyugati irányba fokozatos átmenettel jelennek meg a cseri talajok szárazabb tölgyesei, míg észak felé a hansági lápi élőhelyek jelennek meg.

A település külterületének nagy részét a XVIII és XIX. század közepén még erdők borították, de a III. katonai felmérés idejére már jelentős erdőirtások történtek és már csak a napjainkban is erdőterületeken található meg az egykori kiterjedt ligeterdők maradványai.

3. ábra: Babót területe az I. katonai felmérés térképén (1787)

4. ábra: Babót területe a II. katonai felmérés idején (1845-1846)

BABÓTI KOCSÁNYOS TÖLGYEK TE

Név:		Babóti kocsányos tölgyek TE			
Törzskönyvi szám:		7/39/TE/82			
Védettség típusa:		helyi jelentőségű védett természeti emlék			
Védetté nyilvánító rendelet:		129-13/1982 (VIII. 19) VB. határozat 10/1994 (VIII.1.) önk. rend.			
Védetté nyilvánítandó terület kiterjedése:		0 ha			
Érintett helyrajzi szám:		Babót 202/5, 865/1			
Ingtalan-nyilvántartási adatok:					
Település	Hrsz	Alrészlet	Terület (ha)	Művelési ág	Tulajdonos
Babót	202/5		0,1425	kivett közterület	Önkormányzat Babót
Babót	865/1		0,3339	kivett park	Önkormányzat Babót
Védetté nyilvánítás célja:		A település egyedülálló, helytörténeti jelentőségű, idős kocsányos tölgyeinek (<i>Quercus robur</i>), az ún Királytölgyek egyedeinek, egyúttal a rábaközi kocsányos tölgyek genetikai állományának megőrzése.			
Egyéb területi védelem és besorolás:		-			
Elhelyezkedés:		A Béke téri példány a tér középső részén található. Koordinátája: EOVS: 501 779, EOVS: 249 524. Az Ordódi parkban két példány áll, koordinátájuk: EOVS: 501 480, EOVS: 250 221, illetve EOVS: 501 380, EOVS: 250 230.			
Leírás:		A település belterületén élő három kocsányos tölgy védelmét 1972-ben Balsay László erdőmérnök kezdeményezte. Eredetük nem tisztázott, Balsay szerint a fák az egykori tölgy-kőris-szil ligeterdők hagyásfái, míg a helyi hagyomány szerint 1896-ban ültették őket az államalapítás tiszteletére. A fák méretük alapján valószínűsíthetően idősebbek 150 évnél, de pontos koruk sérülésmentes vizsgálattal nem állapítható meg. A Béke téri példány hatalmas, szabad növésű egyed. Átmérője meghaladja a 1,5 m-t. Néhány elszáradt ág kivételével egészséges. Alatta padok és tájékoztató tábla. A környezetében található légvezetékek kellő távolságra vannak, így a fát a vezetékek miatti csonkolás lehetősége nem veszélyezteti. Az Ordódi parkban álló két példány szintén hatalmas méretű, de állapotuk rosszabb, mint a Béke téri példányé. A két fának több ágát csonkolták az elmúlt években. Itt kedvezőtlennek kell ítélni a burkolt felületek (járda, úttest) jelenlétét, mely csökkenti a csapadékvíz beszivárgását, illetve a csúszásmentesítésre használt vegyszerek (pl. útszóró só) és a gépjárművekből az úttestre kerülő üzemanyag, olaj révén szennyezi a talajt.			
Tulajdoni viszonyok:		A védett tervezett fák önkormányzati tulajdonban vannak.			
Szolgalmi jogok:		-			
Veszélyeztető tényezők:		Az Ordódi parkban álló két példányt a környező villanyvezetékek fenntartásához szükséges csonkolások és kezelések veszélyeztetik. Célszerű lenne ezen vezetékszakaszok föld alá helyezése, így hosszú távon biztosítható lenne a fák számára szükséges növtér.			

	Mindkét fa meglehetősen közel található az úthoz és a burkolt felületekhez. A burkolatok a talajba beszivárgó csapadék mennyiségét csökkentik. Az úttesten és a járdán is rendszeresen használnak a téli időszakban a síkosság csökkentés érdekében különböző sókat, ezek oldata a talajba beszivárogva károsítja a fákat.
Természetvédelmi kezelésért felelős szerv:	Babót Község Önkormányzata
Kezelési igény:	
a) Egyszeri élőhelyrekonstrukció	Nem szükséges
b) Rendszeres kezelés	Nem szükséges, ugyanakkor egyedi vizsgálattal 5-10 évente ellenőrizni kell az állapotát és a szükséges intézkedések (pl. elszáradt ágak levágása) biztosítani kell.
Természetvédelmi kezelési terv:	
1. Természetvédelmi célok:	- A település egyedülálló, helytörténeti jelentőségű, idős kocsányos tölgyeinek (<i>Quercus robur</i>), az ún. Királytölgyek egyedeinek megőrzése. - A rábaközi kocsányos tölgyek genetikai állományának megőrzése.
2. Természetvédelmi stratégiák:	- A fák egészségi állapotának rendszeres (5-10 évente) ellenőrzése és a szükséges beavatkozások meghatározása. - A fák makkjának begyűjtése és faiskolák, erdőgazdálkodók rendelkezésre bocsátása.
3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak:	3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak
	<u>Látogatás</u> - A természeti emlék és környezete szabadon látogatható. <u>Terület- és földhasználat</u> - A fák egészségi állapotának vizsgálatát öt évente, szükség esetén gyakrabban, el kell végezni. - A fák min. 20 méteres körzetében tilos az olyan építési tevékenység (pl. közműfektetés, pince kialakítása), mely a gyökérzetet károsíthatja. - Az állékonyságot biztosító rögzítéseken kívül tilos a törzshöz és az ágakhoz rögzíteni azokat károsító elemeket (pl. hinta, mászóka stb.). - A fák min. 30 méteres környezetében növényvédő szerek (kivéve a fák érdekében végzett növényvédelmi kezelés) és útszóró sók használata tilos! - A fák környezetében található vezetékek tulajdonosainak/üzemeltetőinek és az önkormányzatnak 5 éven belül meg kell vizsgálni a vezetékek föld alá helyezésének lehetőségét és gondoskodni arról, hogy a vezetékek ne veszélyeztessék a védett egyedeket.
	3.2. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak
	Nem releváns

5. ábra: A Béke téri kocsányos tölgy 2016-ban

6. ábra: A Béke téri kocsányos tölgy 2024-ben

7. ábra: Az Ordódi parkban álló két példány 2024-ben

IRODALMI HIVATKOZÁSOK

DÖVÉNYI Z. (ed.) (2010): Magyarország kistájainak katasztere. 2. átdolgozott és bővített kiadás. – Budapest, MTA FKI, pp. 582–584.

MOHOS-CSITRI KKT. (2024): A HUFH20001 Rábaköz Natura 2000 terület élőhelytérképezése. Kutatási jelentés. 80 pp.

PÓCS T. (1981): Növényföldrajz. In: SIMON T. (ed.): Növényföldrajz, társulástan és ökológia. – Tankönyvkiadó, Budapest, pp. 27–166.

SIMON T. (1962): A Kisalföld természetes növénytakarója. – Földrajzi Közlemények **86**: 183– 193.

SOÓ R. (1960): Magyarország új florisztikai növényföldrajzi felosztása. – MTA Biológiai Tudományos Osztály Közleménye, pp.19–38.

TARDY, J. (szerk.) (1996): Magyarországi települések védett természeti értékei. Mezőgazda Kiadó. Budapest.

MELLÉKLETEK

1. melléklet: A korábbi védetté nyilvánítás fellelhető dokumentumai
2. melléklet: Rendelettervezet
3. melléklet: Tulajdoni lapok
4. melléklet: A védetté nyilvánítás során megkeresendő szervezetek, személyek